

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิจัย : กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเครือข่ายวิจัย : การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจ : กรณีเครือข่ายวิจัยการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนล่าง

ชื่อ-สกุล ผู้ทำวิจัย : สุริยา เหมตะศิลปะ และคณะวิจัยเครือข่ายวิจัยการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนล่าง

ปีที่พิมพ์ : 2550

โครงการวิจัยการพัฒนางานกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเครือข่ายการวิจัย : การยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจ กรณีเครือข่ายวิจัยภาคใต้ตอนล่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพการศึกษาตามความเหมาะสมของพื้นที่โดยใช้เครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจ รวมทั้งนำเสนอนโยบายการยกระดับคุณภาพการศึกษาแก่รัฐบาลและผู้เกี่ยวข้อง

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาชั้นพื้นฐานต่างๆใน 6 จังหวัดในภาคใต้ตอนล่างได้แก่ จังหวัดสงขลา พัทลุง สตูล ยะลา นราธิวาสและปัตตานี โดยมีคณบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เป็นประธานเครือข่ายย่อยทั้งหมด 4 เครือข่าย และกำหนดให้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นประธานศูนย์เครือข่ายวิจัยการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนล่าง

วิธีดำเนินการวิจัยใช้แนวทางการดำเนินการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในลักษณะของการวิจัยและพัฒนาหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละเครือข่ายย่อย สำหรับเครือข่ายหลักใช้การวิจัยกึ่งทดลองโดยใช้กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจ

ผลการดำเนินงาน พบว่า การประเมินผลสำเร็จของการสร้างเครือข่าย สมาชิกเครือข่ายมีความเห็นว่าการจัดเครือข่ายมีประโยชน์ทำให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้เครือข่ายวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจ และพร้อมที่จะเป็นแกนเครือข่ายวิจัยย่อยในพื้นที่ โดยมีความพึงพอใจในการร่วมมือเครือข่ายในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.09) และเมื่อได้ประเมินผลสำเร็จของเครือข่าย พบว่า สมาชิก

เครือข่ายได้ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งหมด
10 โครงการ ปรากฏผลดังนี้

1. เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนโรงเรียนป่าพะยอมพิทยาคมในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 โดยใช้รูปแบบ PTS Model (Problem รับทราบ ปัญหา/เนื้อหา Thinking ใช้กระบวนการคิด Settle เรียบเรียง สรุปผล หาข้อยุติ) พบว่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแบบ PTS Model ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3(ม.1 – ม.3) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อทดสอบความสามารถทางการคิดของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 หลังใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดแบบ PTS Model สูงกว่าก่อนการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนโรงเรียนสงขลาวิทยาคมในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัยและแนวคิดทฤษฎี พบว่าการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัยและแนวคิดทฤษฎีสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-ม.3) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง โดยใช้รูปแบบ ASCEND Model (Analyze Experience วิเคราะห์ ประสบการณ์ผู้เรียน Survey สัมภาษณ์ ตรวจสอบ สืบค้นข้อมูล Conceptualize สร้างความคิดรวบยอด Elaborate พัฒนาต่อยอด สร้างองค์ความรู้ Normalize ใช้ในวิถีชีวิต จนเป็นปกติ Develop พัฒนาต่อยอดในระดับที่สูงขึ้น) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดวิจารณ์ญาณ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และ วิสัยทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านกะทิง ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 2 โดยใช้รูปแบบ ODACP Model(Orientation การนำเข้าสู่บทเรียน Data Collection ศึกษาค้นคว้า ตรวจสอบ รวบรวมข้อมูล Analyzing วิเคราะห์ข้อมูลที่หลากหลาย Conclusion การสรุปข้อมูล Presentation การอธิบาย นำเสนอแนวคิด)พบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์หลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ODACP Model สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดจากชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – ม.3) ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2 และเขตพื้นที่การศึกษาดุล พบว่าทักษะการคิดหลังการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ทักษะการคิดของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3(ม.1 – ม.3) มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

6. เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดจากชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – ม.3) ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษายะลาและโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครยะลา พบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหาของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สูงกว่าก่อนใช้ชุดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

7. เรื่องการพัฒนาทักษะการอ่าน – การเขียนภาษาไทย โดยใช้บทเรียน สำเร็จรูปชุดเสริมความรู้หลักการใช้ภาษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการใช้บทเรียนสำเร็จรูปชุดเสริมความรู้หลักการ ใช้ภาษา สูงกว่าก่อนการใช้บทเรียนสำเร็จรูปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

8. เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ พบว่าการใช้วิธีสอน แบบร่วมมือแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงขึ้น

9. เรื่องอัลหะดิษ (นิทาน) ผู้การเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและความ สมานฉันท์ของผู้เรียนโดยใช้เทคนิค “ฉลาดรู้”คือมุ่งมั่นศรัทธา ใฝ่หาความรู้คู่คุณธรรม นำไปใช้อย่างฉลาด ไม่ประมาทหมั่นตรวจสอบพัฒนา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้อัลหะดิษ (นิทาน) คุณธรรมการเรียนรู้สู่การเรียนรู้ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและความสมานฉันท์ของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนการทดลองและหลัง การทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

10. เรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนในวิชา ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 52 (ชุมชนบ้านต้นไผ่) พบว่าความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น และความคิดริเริ่มของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนวิชาภาษาไทยสูงกว่า ก่อนการใช้แบบฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โดยสรุปผลการวิจัย “กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเครือข่ายการวิจัย : การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจ กรณีเครือข่ายวิจัยภาคใต้ตอนล่าง ทำให้สถานศึกษา เครือข่ายย่อยและคณะผู้วิจัยเกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัยโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา เกิดการเรียนรู้การบริหารจัดการโครงการวิจัยและสามารถดำเนินการโครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจ ซึ่งสมาชิกเครือข่ายวิจัยมีความคิดเห็นในทางบวกในระดับมากต่อการร่วมมือกัน ดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาในลักษณะเครือข่ายการวิจัย ทุกเครือข่ายย่อย สามารถดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และทุกนวัตกรรมที่ใช้พัฒนา ทักษะการคิด คุณลักษณะที่ต้องการ หรือผลสัมฤทธิ์ ล้วนมีประสิทธิภาพ